

Mamos pagalba vaiko fantazijų pasaulyje

Paveikslukas naudojamas iš: <https://deucecreative.co.uk/successfully-launching-your-website/rocket-child/>

Dviejų, trijų, ketverių metų vaikai gyvena dviejuose pasauliuose. Pasaulyje kartu su mumis ir savo vaizduotės, vidiniame pasaulyje. Vidinis vaiko gyvenimas vyksta jo fantazijose, svajonėse ir žaidimuose. Natūralu, kad neužkrauname vaikams rūpesčių, saugome nuo sunkumų, ribotai supažindiname su realybe ir skatiname jų vaizduotę.

Psichologės kabinete, ketverių metų mergaitė Liepa, ima žaislinius puodelius ir lėkštutes: „Išvirsiu kavos“. „Tau su pienu?“ Atneša man puodelį. Geriame. „Ar išgėrei? Aš suplausiu indus.“ Imituoja bėgančio iš čiaupo vandens garsą, plauna indus.

Fantazijų pasaulis vaikams toks pat tikras kaip išorinis pasaulis. Įsivaizduojamas vaiko pasaulis yra pasakų, svajonių, asmeninių vaizdų ir istorijų pasaulis; jame gyvena skirtingi personažai, žaidžiami neeiliniai įvykiai, kuriuose pats „autorius“ dažnai elgiasi kaip herojus.

Kaip išugdyta vaiko vaizduotė priklauso nuo to, kaip jis gyveno nuo vienerių iki trijų metų. Šiame amžiuje vaikai susipažįsta su įvairiais objektais ir jų savybėmis. Mamos stebisi, kodėl tokio amžiaus vaikai dar nežaidžia patys, o reikalauja nemažai jų dėmesio? Todėl, kad vaikai pasaulį pažįsta mamos akimis ir rankomis. Mamos parodo vaikams ką daryti su šluota, kaip žaisti su kaladėlėmis, mašinėle ar lėle.

Kaip sumanios mamos padeda 1-3 m. vaikams lavinti vaizduotę?

- Skaito vaikams knygutes: pasakas, istorijas, eilėraščius.
- 1,5 m vaikui jau gali pasiūlyti žaidimus, kuriuose daiktai įgyja naują paskirtį. Pavyzdžiui kėdė gali virsti automobiliu, samtis – kranu, kojinė – kirminu.

- Siūlo žaidimus, kuriuose galima pavirsti varlėmis ir kvarksėti ar katėmis ir miaukti. Supažindina su įvairiomis profesijomis, kartu su vaiku gali būti virėjais, pardavėjais, statybininkais.

3-7 m vaikai jau mielai žaidžia su kitais vaikais vaidmenų žaidimus. Žaidžia „mamą ir dukrą“, „karą“, kasdienes situacijas – tėvų išvykimą į darbą ir grįžimą iš darbo, vaikų migdymą ir t.t. Mamos jau žino, kad tuo metu į vaiko žaidimą reikėtų įsiterpti atsargiai. Norėdamos, kad žaidimas baigtųsi dažniausiai apie pabaigą įspėja iš anksto.

Psichologė Maria Osorina knygoje „Slaptas vaikų pasaulis suaugusiųjų erdvėje“ rašo:

„Mama net neįtaria, kad žvelgdamas į sriubą lėkštėje, vaikas mato povandeninį pasaulį su dumbliais ir nuskendusiais laivais. Košėje šaukštu darydamas griovelį, įsivaizduoja, kad tai daubos tarp kalnų, pro kurias eina jo herojus.

Kartais ryte tėvai nežino, kas sėdi priešais prie pusryčių stalo: ar tai jų dukra, ar lapė, kuri vizgina pūkuotą uodegą ir pusryčiams reikalauja tik to, ką valgo lapės. Kad nepatektų į bėdą, suaugusieji iš anksto gali paklausti vaiko, su kuo jie šiandien susiduria“.

Kaip mama padeda suprasti fantazijų pasaulį?

Paprastai mama skiria tikrovę ir fantaziją. Kai apsisapnavęs vaikas naktį, mamą pavadina ragana, ji žino, kad nėra ragana. Juk vaikas net kelias minutes gali sapną priimti kaip tikrovę. Mama kantriai ramindama vaiką palaukia kol jo būseną pasikeis ir jis ją atpažins. Kai dieną vaikas klausia mamos: „Mama, ar yra raganų?“ Mama nedvejodama atsako, kad ne ir drauge paieško vaikiškos knygutės apie raganas. Lygiai taip pat, kai vaikas nevalgo ir sako, kad košė nuodinga. Mama žino, kad reikia truputį palaukti ir tuo metu sugalvoja kaip įveikti kliūtį, kad po kelių minučių košė būtų suvalgyta. Jei mama nepasitiktų savimi, ji būtų susinervinusi ir sumaitintų vaikui košę. Taip stengdamasi pati sau įrodyti, kad maistą pagamino skaniai. Kai mama aiškiai suvokia, kas yra realu, pažįsta save ir savo jausmus, tai padeda ir vaikui suvokti ir pažinti pasaulį. Tai kaip vaikas mamos padedamas suvokia aplinką, praturtina ir jo vidinį pasaulį – esu mylimas, esu vertingas, žinau, kad pasaulis saugus.

Greičiausiai jau supratote, kad mamos vaidmuo iš tiesų svarbus. Mama palaiko vaiko vidinį, fantazijų pasaulį ir po truputį pažindina su realiu, išoriniu pasauliu. Svarbu, kad pažindinimas vyktų po truputį, kad tai nebūtų vaikui per painu ir jis nesusipainiotu. Penkerių - šešerių metų vaikas jau pats, labiau „moksliškai“, domisi išoriniu pasauliu ir pažindinimas vyksta sparčiau. Vaikas skatinamas pasitikėti savimi, jaustis saugiu ir džiaugtis pasauliu. Tai vienas iš svarbiausių mamos uždavinių, kurį ji atlieka natūraliai ir savaime.

Pediatras, psichoanalitikas D. Winnicott'as siūlo pažvelgti į suaugusius žmones, kurie svarsto kas yra realu. Vienas galbūt turėjo mamą, kuri jam pasaulį pateikė įprastuoju, geruoju būdu. Taip kaip ir jūs darote augindama savo vaiką. Tada šis žmogus pajėgs suprasti, kad realu gali reikšti du dalykus ir sugebės pajusti abiejų rūšių realybę vienu metu. Stebėdamas išorę ir vidiniu žvilgsniu žvelgdamas į savo vidų. Taip pat rastume žmogų, kurio mama šiuose dalykuose neišvengė sumaišties. Jam reali galėjo būti arba viena arba kita tikrovės rūšis. Jis supranta tik vieną iš galimybių – arba pasaulis

apčiuopiamas ir kiekvienas žmogus suvokia tą patį ką ir jis arba viskas yra asmeniškumo ir vaizduotės padarinys. Kažin ar šiems žmonėms pavyks vienam kitą suprasti?

Taigi labai daug kas priklauso nuo to kaip kūdikiui ir augančiam vaikui pateikiame pasaulį. Paprastai mama pradeda šį nuostabų procesą ir eina pirmyn, pateikdama pasaulį mažomis dalimis, po truputį. Tačiau jai šitai pavyksta ne dėl kokio ypatingo išmanymo, o paprasčiausiai dėl atsidavimo ir meilės savo vaikui.

Parengė Klaipėdos pedagoginės psichologinės tarnybos psichologė Dovilė Česonytė remiantis:

Мария Осорина. 2011. Секретный мир детей в пространстве мира взрослых. ЛитРес

Winnicott D.W. 2000. Vaikas, šeima ir išorinis pasaulis. Vilnius: Via Recta.